

Kerkuilen

2012: een normaal kerkuilenseizoen

Met een record van 37 broedgevallen vorig jaar was een herhaling van dat cijfer dit jaar een moeilijke zaak. Weliswaar bleef de winter lange tijd uit maar eind januari kwam er toch een groot winteroffensief. Niet met sneeuw deze keer, zoals in december 2010, maar met strenge, droge vorst. Zou dit een invloed hebben op het broedsucces van onze kerkuilen ?

De strenge vorst kelderde de kerkuilen in de polders

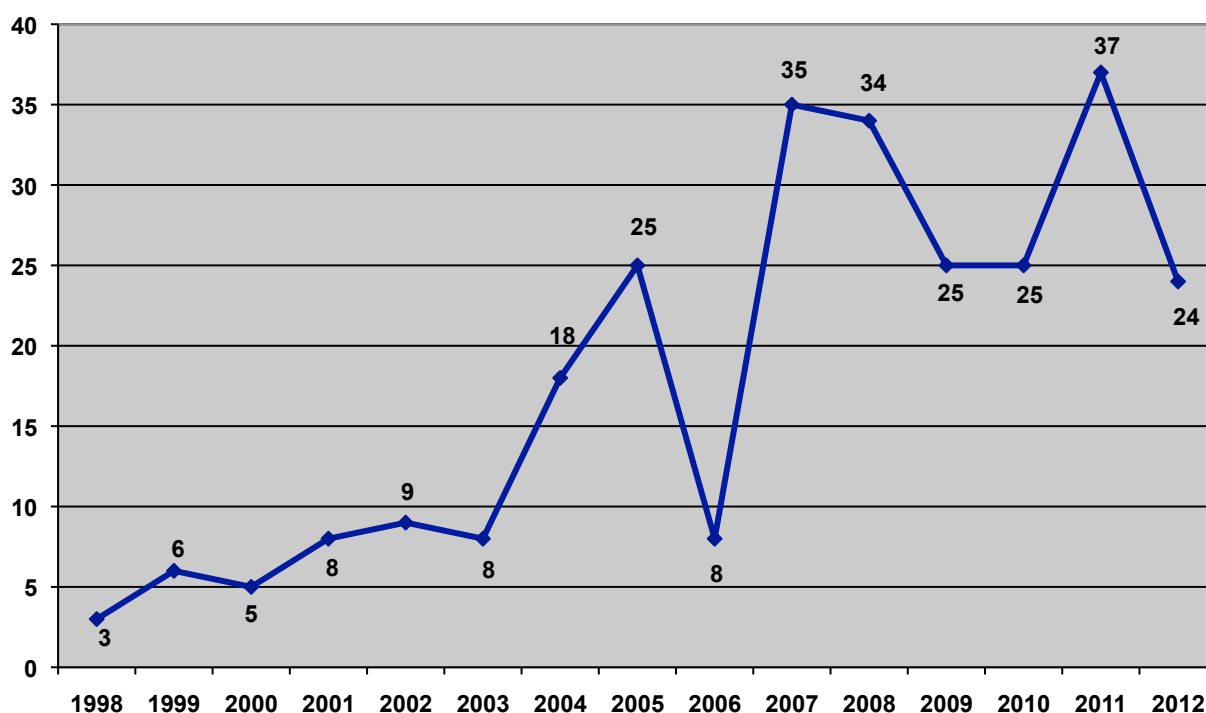
Toen we eind januari 2012 enkele bezette locaties opzochten om onder de balken wat verse braakballen te 'oogsten', zag alles er nog prima uit. Mooie, verse braakballen deden vermoeden dat het nieuwe broedseizoen terug op gang was geschoten. Jammer genoeg strooide de strenge vorst roet in het eten. Gedurende drie weken kwamen er vriestemperaturen die de fans van de Elfsteden- of Zwintocht deden 'watertanden', maar die onze kerkuilen op verschillende plaatsen in de polders de das om deden. Bij onze controles in de maand juni waren veel van deze locaties volledig 'ontruimd'.

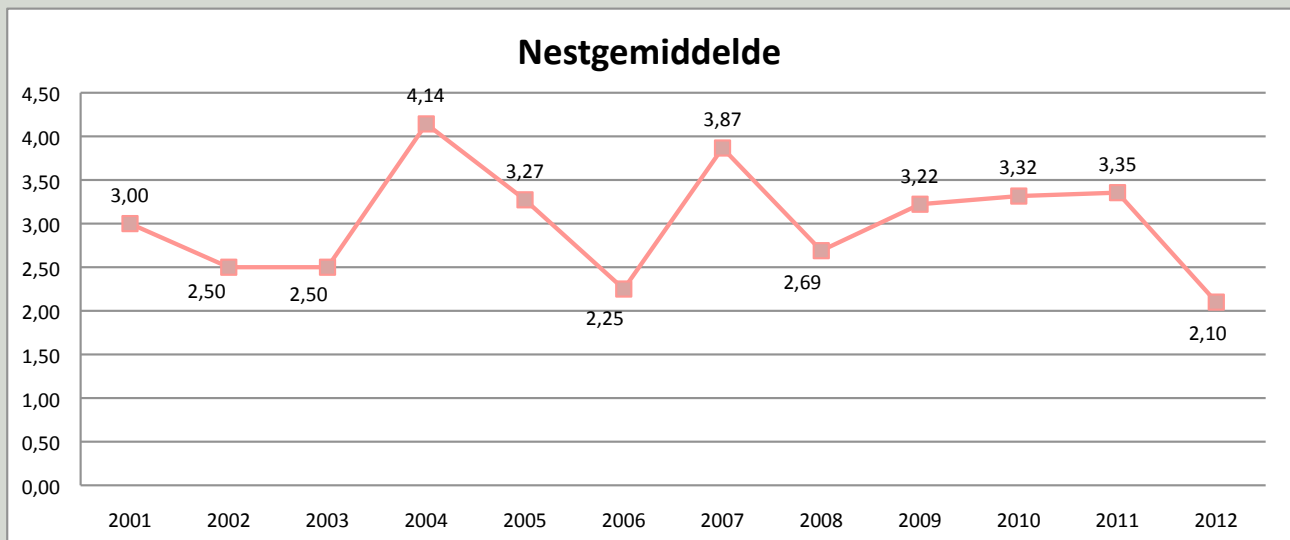
Geen verse braakballen meer onder de balken maar ook niet in de nestkast. Op basis van de kleur van de braakballen kon geconcludeerd worden dat de locaties in de winter werden verlaten. Op een drietal plaatsen in de polders vonden we ook winterslachtoffers : één in een nestkast, één onder een nestkast in een schuur en een laatste op een zolder van een boerderij, allen in de polder van Ramskapelle (Nieuwpoort).

De winterkoude in de maand december 2010 (met sneeuw) bleef zonder gevolgen voor het erop volgend kerkuilenseizoen (record in 2011). Bij ons bleef de hoeveelheid sneeuw immers beperkt en sneuvelden er weinig kerkuilen, getuige de vele broedgevallen. De sneeuwperiode situeerde zich tijdens het begin van de winter, op een moment waarop de kerkuilen nog niet verzwakt zijn. Nu was de winterprik op het einde van de winter waardoor de fysieke toestand van de vogels minder goed was. Wellicht was de voedselsituatie ook nietenderend. Bij een goede muizenstand kunnen kerkuilen zich ook bij harde vorst uit de slag trekken.

Gelukkig bleven we gespaard van een catastrofe. De negatieve weerslag van het koude weer in de maand februari bleef beperkt tot onze polders, van een volledig wegvallen van de populatie was er ook geen sprake. Met 24 broedkoppels moesten we wel een derde inleveren maar scoorden we nog even goed als in het jaar 2010. Het verlies situeerden zich in poldergemeenten zoals Diksmuide (-5), Veurne (-4) en Lo-Reninge (-2). Gelukkig ligt ons werkingsgebied ook nog in het zandleemgebied. In deze streek kon de gemeente Alveringem stand houden met zeven broedgevallen en scoorde ook Houthulst prima met vijf broedende kerkuilen.

Totaal aantal broedgevallen IJzer en Polder

Dus niet alleen minder broedende kerkuilen maar ook kleine nestjes.

Een zeer laag nestgemiddelde

Het langjarig nestgemiddelde voor kerkuilen bedraagt 3 pulli per nest. Tijdens de meeste jaren zitten we in onze regio daar een stuk boven. In het piekjaar 2007 behaalden we een nestgemiddelde van 3,87 (15 gecontroleerde nesten), in 2004 een gemiddelde van 4,14 weliswaar op een beperkter aantal nesten (7). Dit jaar was het duidelijk minder. Met een nestgemiddelde van 2,10 haalden we gemiddeld amper twee kuikens per nest of gemiddeld meer dan één jong minder dan de voorgaande jaren. Een dergelijk laag cijfer werd in onze regio nog nooit bekomen! Bij het ringen werden we het vaakst geconfronteerd met nestjes van twee jongen (9), nestjes van 1 jong (5) en gelukkig ook met drie jongen (5). Slechts één keer kon een mooi nest van vier (bijna vliegvlugge) jongen worden geringd in Houthulst.

Naast de negatieve weerslag van de late winterperiode, werden we eveneens geconfronteerd met een laag voedselaanbod, wat resulteerde in een historisch laag nestgemiddelde.

Veurne

Van de zes broedgevallen uit 2011 restten er slechts twee (Houtem en De Moeren) tijdens het afgelopen broedseizoen. Op de locatie te Houtem hadden we de kans om de twee volwassen kerkuilen te ringen samen met het ene jong. Gelukkig hadden we nog op twee locaties aanwezigheid van twee adulten in de maand juni. Spijtig genoeg zat een laat broedsel bij deze locaties er niet in.

Alveringem

Op het plateau van Izenberge werden de mooie cijfers van het jaar voordien herhaald. Met zeven broedgevallen, waarvan twee mislukte (Stavele en Beveren a/IJzer), konden de Alveringemse kerkuilenmannen tevreden zijn. Nergens werden er betere cijfers gehaald in onze regio dan hier, met broedgevallen in Alveringem (2), Beveren a/IJzer (1), Leisele (1) en Izenberge (1).

Diksmuide

De grootste klap in de regio kwam er voor Diksmuide. Van de negen broedende kerkuilen in 2011 werden er dit jaar slechts vier geregistreerd, waarvan nog één mislukte (Kaaskerke). Zoals reeds gesteld, kregen de polders het zwaar te verduren dit jaar. Grote delen van het Diksmuidse grondgebied ligt in de polders. De succesvolle broedparen vonden we terug in Vlad slo (1), Nieuwkapelle (1) en Pervijze (1).

Houthulst

De tweede grootste sterkhouders in IJzer en Polder was dit jaar Houthulst. Vijf koppels kozen ervoor om in Jonkerhove (1), Houthulst (1) én vooral in Merkem (3) te broeden. Het enige vroege en grote nest dit jaar hadden we in Houthulst. Op 12 juni 2012 werden er vier juvenielen geringd.

Lo-Reninge

De opstoot vorig jaar in het kerkuilenbestand (vier koppels) bleef helaas van korte duur. Slechts één paartje kwam tot broeden in Lo.

De Panne

Na het jaar zonder, hadden we dit jaar terug een koppel op het grondgebied van De Panne. In de

Adinkerkse Moeren werd een klein nestje met één pulli grootgebracht.

Koksijde

Bij de controle van het koppel in Oostduinkerke werden beide adulten geringd. Vorig jaar hadden we er een laat broedsel. Het vrouwtje werd toen geringd maar die was ondertussen verdwenen en vervangen door een ander. Helaas werd één van de twee jongen dood aangetroffen in het paardenstal. Het bleef in Koksijde bij dat ene broedgeval.

Nieuwpoort

Net zoals in de andere Westkustgemeenten was er één broedgeval in Nieuwpoort. Tijdens de winter/lente werden op drie locaties winterslachtoffers gevonden. Het exemplaar dat op een zolder van een boerderij in Ramskapelle werd ontdekt, bleek geringd te zijn als pullus door de Kerkuilwerkgroep van Roeselare (Ludo Mommerency) als pulli op 22/07/2011 in Hooglede.

Het enige nest in Ramskapelle leverde drie jongen op maar die waren extreem mager. Grote kans dat er nog een exemplaar van tussen is gegaan na het ringen.

Kortemark

Door de kerkuilenmedewerkers van het Houtland (Dirk Werbrouck en Wim Rommel) werd ism ringer Jef Van Hoe één nest met twee pulli geringd in Kortemark.

Koekelare

Hier geen broedsel maar wel de aanwezigheid van een koppeltje in een schouw in Bovekerke in de maand augustus. Ze kwamen niet meer tot broeden maar bieden wel perspectieven voor de toekomst.

De leegstaande woning wordt helaas afgebroken maar we voorzien in een plaatsvervangende nestkast in de buurt.

Langemark-Poelkapelle

Het enige broedkoppel uit 2011 was eind januari aanwezig maar viel helaas weg tijdens het seizoen. Een aantal nieuwe nestkasten werden in maart 2012 geplaatst (ism De Bron vzw), die hopelijk volgend jaar beginnen te renderen.

Gecontroleerde Broedgevallen: 20

Veurne: 2
Houtem (2 pulli)
De Moeren (1 pulli)
Alveringem: 5
Alveringem (3 pulli)
Beveren a/IJzer (3 pulli)
Leisele (2 pulli)
Alveringem (2 pulli)
Izenberge (1 pulli)
Lo-Reninge: 1
Lo (2 pulli)
Diksmuide: 3
Vladslo (3 pulli)
Pervijze (2 pulli)
Nieuwkapelle (1pulli)
Houthulst: 5
Houthulst (4pulli)
Merkem (3 pulli)
Merkem (2 pulli)
Jonkershove (2 pulli)
Merkem (1 pulli)

Kortemark: 1
Kortemark (2 pulli)
De Panne: 1
Adinkerke (1 pulli)
Koksijde: 1
Oostduinkerke (2 pulli)
Nieuwpoort: 1
Ramskapelle: (3 pulli)

Vastgestelde broedgevallen: 1

Lo-Reninge
Noordschote

Mislukte broedgevallen: 3

Stavele (Alveringem)
Beveren a/IJzer (Alveringem)
Kaaskerke (Diksmuide)

Totaal aantal: 24 broedgevallen

Aard van broedgevallen:

Schuur/boerderij (nestkast): 24/24 of 100%

Controleplaatsen

▪ Broedgeval	→	24	10,1%
▪ Aanwezig/verse sporen	→	14	6,1%
▪ Steenmarter	→	2	0,9%
▪ Steenuilen	→	2	0,9%
▪ Torenavalken	→	2	0,9%
▪ Niks	→	172	75%
▪ Geen controle	→	14	6,1%
Totaal	→	228	-216
Bezettingspercentage	→	17%	(22%)*

* cijfers 2011

Reproductie

▪ Pulli/nest	1	2	3	4	5	6	7
▪ Aantal nesten	5	9	5	1	0	0	0
▪ Totaal pulli	→	42 pulli	(104)*				
▪ Gemiddelde	→	2,10 pulli	(3,35)*				

* cijfers 2011

Een stiefvader-kerkuil actief in Merkem ?

Op 16 juni 2012 controleerden Wim Desmidt, Michael Parmentier en Marnix D'Hulster een kerkuilennestkast in Merkem. Vorig jaar was die bezet, dus dit jaar verwachtte men ook een broedgeval. Ze ontdekten een broedend vrouwtje op 6 eieren, na een voorzichtige kijk in de nestkast. Op 3 juli 2012 volgde een twee controle. Van de zes eieren bleef maar één kleine pulli over maar ze ontdekten ook een vers dood adulte kerkuil. Ongetwijfeld het mannetje van het koppel. Ondanks de sterfte van het mannetje slaagde het vrouwtje er toch in dat ene jong te laten opgroeien. De pullus werd op 1 augustus 2012 geringd. Wellicht kreeg ze hierbij de hulp van een vrij mannetje uit de buurt die z'n taak als stiefvader te harte nam. Een

'alleenstaande moeder' kan dit onmogelijk realiseren aangezien de kleine jongen nog de moederwarmte nodig hebben terwijl de vader zorgt voor de aanvoer van voedsel voor de jongen én de partner. Eens ze zelfstandig hun warmte kunnen houden, gaat het vrouwtje mee op jacht. Toch een bijzonder geval.

Dankwoordje

Door ernstige rugproblemen moest onze ringer, Ludo Leper, verstek geven tijdens het afgelopen broedseizoen. Gelukkig kon Jeroen Arnoys ons uit de nood helpen bij het ringen van de kerkuilen, waarvoor dank !

Kris Degraeve

